

De hele discussie duurde ongeveer een uur, zag ik op de klok boven het klimrek aan de muur.

De eerste weken deden we niets zonder het eerst uitgebreid te bespreken. Onze discussies deden me denken aan het overleg dat je voert op vakantie, 's ochtends op de patio van de huurvilla: laten we vandaag naar het strand gaan, want morgen regent het misschien. Maar als we naar het strand gaan, lunchen we dan dáár of weer in de villa? Want als we hier lunchen, moeten we eerst langs de supermarkt, en dan kunnen we het beste meteen dingen voor de barbecue halen, al is de grote supermarkt dan waarschijnlijk prettiger, maar als we helemaal naar de grote supermarkt rijden, wordt lunchen in de villa wel heel krap, dus laten we anders meteen naar de supermarkt gaan, dan hebben we dat gehad: wie gaan er dan allemaal mee, wie rijdt er, zit er nog geld in de pot eigenlijk?

Ons overleg in de nieuwe situatie verliep ongeveer hetzelfde. Al waren de onderwerpen anders. 'Waar gaan we lunchen' was: eten we eerst de spritsen of de liga's? 'Wie gaan er mee naar de supermarkt' werd: zullen we nog één keer langs alle lokalen? En 'laten we vandaag naar het strand, want morgen regent het misschien' was nu: rooster alvast dat muisje, want wat als het licht straks uit is?

In de loop van de tijd nam het aantal discussies wel af. Misschien omdat de keuzes opraakten. Sowieso omdat er minder mensen waren.

Ik had het net over vakantie. Misschien begrijp jij dat niet.

De resorts, de pretparken, de zwembaden met trechterglijbanen, de bungalows met open haard: ik weet niet of

ze er nog staan. En of het leven ooit weer zal betekenen dat je dertig weken werkt en dan twee weken niet, en dat je in die twee weken een trein of vliegtuig neemt naar een plek waar je niet woont maar waar ze wel handdoeken hebben, om daar een tijdje rond te lopen, iets te kopen, en foto's te maken voor de mensen die er niet bij waren, omdat je wilt dat zij weten wat jij zag toen ze jou niet zagen.

Daarbij, om het écht te begrijpen – vakantie – moet je eerst weten wat werk is. Werk bestaat nog, in de nieuwe situatie. Maar er was een tijd waarin álles werk kon zijn. Slapen, eten, tekenen of een radslag maken: zolang een ander er maar voor betaalde. En zo iemand was er altijd.

Mijn werk was bijvoorbeeld dat ik in een kleine kamer op de derde verdieping van een hoog gebouw met Barry en anderen over driedimensionale animaties van RNA-mutaties praatte, daarna mijn stoel omdraaide om de rest van de dag naar een scherm vol waterstofmoleculen, proefpersonen of te ver doorgefokte hondjes te staren. Soms ging ik even naar buiten om anderen te zien roken. Soms las ik een tekst vol tabellen die door minimaal vijf hoogleraren nagerekend waren. En soms, heel soms, belde ik een van die hoogleraren om te horen of ze helder genoeg formuleerden om op te treden in ons programma.

Werk was ook dat ik weekend had: twee dagen waarin ik m'n koffie niet uit een kartonnen beker dronk, maar uit een mok. Dan sprak ik af met mensen die ik doordeweeks niet zag, om boven die mok de dagen ervóór door te nemen. Wat ik die dagen gedaan had, zouden die mensen snel weer vergeten. Maar dat gaf niet. Ik zou het zelf ook snel vergeten. En de oude situatie, vol telefoons, internet, Facebook en

tientallen andere mogelijkheden om dingen te delen, was erop ingericht samen te kunnen vergeten. Dat was beter dan in je eentje vergeten. Zo leek het.

Maar het zou dus kunnen dat het jou allemaal niets meer zegt. Een mok. Een doorgefokt hondje. Facebook. Ik zou het je graag allemaal uitleggen, ja, graag vertel ik je alles over het leven waarin vakantie en werk elkaar afwisselden en we 's avonds twitterden dat we televisie keken. Ik weet alleen niet wat je daarvan wilt weten. Misschien doet het jou pijn om over de oude situatie te lezen. Laat ik je dus ook vertellen wat er nog wel is.

Vandaag, dag eenennegentig sinds de knal: Barry is nog steeds ziek. Toen ik hem vanmiddag zijn portie kwam brengen, dacht ik even dat hij er niet was.

Het was zo donker en stil, alsof ik mijn eigen lokaal was binnengestapt. Ik deed het licht aan. Barry's kamer – Barry noemt zijn lokaal kamer – was precies zoals ik hem gisteren had achtergelaten. Gordijnen gesloten, *Gebroeders Leeuwenhart* opengeslagen, nog steeds op de eerste pagina.

Bij het inrichten van zijn kamer heeft Barry de stoeltjes en tafeltjes opgestapeld. Op de vloer ligt een blauw vierkant dat hij uit de vloerbedekking beneden heeft gesneden, voor de ramen staan twee planten: een links, een rechts. 'Lekker symmetrisch,' zei Barry, 'bij *VT wonen* zouden ze hun hart uit eten.'

Vanmiddag oogden de planten nog steeds gezond. Maar de puntjes van de bladeren waren bruin. Of iemand ze in de grondverf had gedoopt. Er schoot een liedje uit een film door m'n hoofd.

We verven de rozen rood. We doen dat voor ons brood. We weten wel, het is uit met het spel. Ze gaan er vast aan dood.

Op het schoolbord stond nog steeds de tekening die we met Joeri hadden gemaakt. Ik had een huisje getekend, vier bloemetjes en een schaap. Joeri wat mannetjes met stekelhaar. Hij noemde ze *Bladebreakers* en had er namen onder geschreven: Hiro Granger, Ray Kon, Hillary. Barry had alleen een zon getekend. Een zon met een zonnebril op.

‘Dat klopt niet,’ zei Joeri, ‘de zon hoeft zich toch niet tegen zichzelf te beschermen?’

‘Jawel hoor,’ had Barry geantwoord, ‘iedereen moet zich tegen zichzelf beschermen.’

Voorzichtig stapte ik het lokaal binnen. Barry lag op de lerarentafel, het dikke rode tafelkleed over zich heen. Er stak alleen wat haar onder vandaan.

‘Bar,’ fluisterde ik, ‘hoe voel je je?’

‘Merel?’ kreunde Barry.

‘Ja’, zei ik, en liep naar hem toe. Op het stoeltje naast zijn tafel stonden drie mokken. Nog precies zoals ik ze de afgelopen dagen neergezet had: naast elkaar, theelepeltjes er rechtop ingestoken. Ik zette de mok die ik vasthad er naast.

‘Hoe gaat het?’ vroeg ik weer. Nu kwam het kleed in beweging.

‘Ziek,’ fluisterde Barry, ‘nog steeds ziek.’

‘Maar je moet eten,’ zei ik. ‘Hier staat je portie.’

Barry kreunde. ‘Nee, nee sorry, echt niet, lief.’

‘Hoe gaat het vandaag?’

Ik draaide me om. Bij de ingang van het lokaal stond Leo, hij stootte nog net niet zijn hoofd tegen de deuropening.

In een paar passen stond hij naast me. ‘Hé,’ zei hij zachtjes tegen Barry, ‘hoe is het?’

Barry zweeg, Leo trok het kledingstuk omlaag.

‘Denk je dat hij koorts heeft?’ vroeg ik.

Leo legde zijn hand in Barry’s nek: ‘Je moet wat eten, man.’ Maar Barry kreunde alleen en trok het kledingstuk over zijn hoofd heen.

Stil stonden Leo en ik naast elkaar. En opeens zag ik dat Barry iets aan de tekeningen op het schoolbord toegevoegd had. Rechtsonder, in wit krijt, stonden plotseling onze namen. Niet alleen die van mij, Barry en Joeri; degenen die de tekening gemaakt hadden. Nee, ook die van Kaspar, Leo, Natalie, zelfs Kaylem. Ik vroeg me af waar ik naar keek. Presentielijst, aftiteling. Of gedenksteen.

Leo wreef over het kledingstuk. ‘Ik denk dat we hem even met rust moeten laten.’ En met één hand tilde hij alle vier de mokken van tafel.

‘Voelde hij koortsig?’ vroeg ik toen we beneden om het vuur zaten.

Leo antwoordde niet.

‘Misschien is het iets van buiten,’ zei ik. ‘Toen Lotteke wegging deed Barry de deur dicht en hij is de enige die nu ziek is.’

‘Ja,’ zei Leo, ‘dat klopt.’

Hij stuurde zijn blik naar het vuur, vlammen verlichtten zijn gezicht en maakten er tegelijkertijd schaduwen op: donkere vegen dansten over zijn slapen.

‘Denk jij ook dat het iets van buiten is?’ vroeg ik.

‘Ik weet het niet.’

‘Maar wat dénk je?’

Langzaam schudde Leo zijn hoofd. Voor ik iets kon zeggen, wees hij op de mokken uit Barry’s lokaal.

‘Ze beginnen te schimmelen. We kunnen ze maar beter verdelen.’

Leo kantelde een mok zodat ik de inhoud kon zien: een laagje kleefrijst met groene puntjes. Met het topje van zijn pink schraapte hij het groen van het wit. Hij veegde de schimmel aan een potlood, gooide het potlood in het vuur en keek weer naar het laagje rijst. ‘Ik neem deze wel.’ Daarna wees Leo op de portie die we vandaag hadden gemaakt. ‘Neem jij die.’ Met een theelepel verdeelde hij de derde portie: wat korrels voor mij, wat korrels voor hem, en wat korrels voor de vierde, overgebleven beker. ‘Kaylem!’ riep Leo. Hij stond op: ‘Kaylem, there’s more food for you!’

Zo was dag eenennegentig de dag waarop we een extra portie kregen. Maar dat is niet hoe ik het in Melissa’s agenda heb geschreven. In Melissa’s agenda is vandaag de dag waarop ik ontdekte dat jij eraan komt. En nu ik daarachter ben, wil ik alles nog beter vertellen. Hoe het ging en hoe het gekomen is. Ja, alles vanaf het begin.

Ik denk dat het betekent dat ik nu al van je houd. Liefde is gekend willen worden. En ik wil dat je alles van me weet. Het moeilijke is alleen dat ik niet weet of jij straks wel van mij zult houden. Wanneer je alles weet.

DAG 5

Dit is nu onze theorie. Er moeten meer mensen zijn zoals wij. Mensen die sinds de knal ergens vastzitten. Thuis, in een supermarkt, sportschool of ander gebouw. Het gebeurde zondagmiddag. Er zitten vast mensen in kerken.

Een deel van die mensen heeft minder voedsel tot zijn beschikking. Zij zullen op den duur de instructies negeren. Naar het raam lopen, de gordijnen opendoen, uiteindelijk zelfs naar buiten gaan. Is buiten zijn mogelijk, dan zullen die mensen andere mensen vinden. Mensen die vervolgens ook naar buiten zullen komen, en weer andere mensen zullen vinden die ook weer andere mensen zullen vinden die ook weer andere mensen zullen vinden, totdat er mensen gevonden worden die weten hoe we internet weer kunnen laten werken.

Misschien zijn wij tegen die tijd zelf al gevonden. Er zijn genoeg anderen die weten dat we hier zitten. Onze redactie. Barry's vriend. Het bestuur van deze school. De man van Natalie. Erik, heet die. En Erik zou zijn vrouw en zoon zeker komen halen als hij daartoe in staat was. Maar Erik is er niet. En Lotteke is nog steeds weg. Toen zij het gebouw verliet, was buiten zijn dus waarschijnlijk nog niet mogelijk. Zolang er niemand langskomt, is het dat nog steeds niet. En blijven wij binnen.

Het kan natuurlijk dat iedereen zo redeneert. Dat alle mensen die op dit moment in hun huizen, supermarkten of kerken vastzitten, denken: Wij gaan niet zolang we geen anderen zien. In dat geval gebeurt er nooit iets. Maar die kans is klein. Of in ieder geval niet groot genoeg om risico te nemen. We zullen dus moeten wachten tot we worden gevonden. Iedereen is het daar over eens.

Gisterochtend zei Kaspar: 'We moeten een voedselvoorraad aanleggen.' Hij keek vragend toen Barry daar om lachte. 'Sorry,' zei Barry. 'Maar voedselvoorraad klonk opeens heel Knabbel en Babbel.'

'Ik ben gewoon praktisch,' zei Kaspar, nu wat zachter.

Leo legde zijn hand op Kaspars schouder: 'En dat lijkt me heel verstandig.'

In het kader van de voedselvoorraad besloten we alle kamers, kasten en lokalen systematisch af te gaan. Het leek Leo het efficiëntst dit in duo's te doen, maar Kaspar ging liever met de hele groep. Ik dacht: Kaspar kent het gebouw, hij wil ons vast graag rondleiden. Maar Leo zei: 'Vertrouw je ons niet, Kaspar?' Het klonk als een grapje. Kaspar kon er niet om lachen. 'Jawel, nee dat is het niet,' zei hij, 'ik vertrouw jullie echt wel.' Hij zei het met te veel nadruk.

Ik vond het een vervelend idee dat Kaspar ons niet vertrouwde. Al was zijn argwaan waarschijnlijk terecht. Waren we in duo's opgetrokken, en had ik met Barry een mueslireep gevonden, dan hadden we die misschien met z'n tweeën opgegeten. Want: nemen zeven mensen één hap, hebben zeven mensen niets. Nemen twee mensen vier hap, hebben twee mensen iets. Zeven mensen niets of

twee mensen iets: geen moeilijke beslissing. Als je met z'n tweeën bent.

Ja, tientallen onderzoeken met apen en studenten hebben het bewezen: altruïsme is egoïsme in schaapskleding. We delen, omdat we hopen dat anderen dan ook met ons zullen delen. Maar uiteindelijk gaat het er niet eens om wát we doen. Het gaat erom wat anderen gelóven dat we doen. Misschien vond ik het daarom vervelend dat Kaspar ons niet vertrouwde. Wie niet gelooft dat anderen delen, deelt zelf ook niet.

Voor we gingen, gaf Kaspar ons allemaal een vuilniszak. 'Daar stoppen we alles in wat we aan eten vinden.'

'Chic,' zei Barry.

In de lerarenkamer vonden we een pak spritsen en twee flessen wijn. Kaylem wees ons op een pot Completa die hoog op een hangkast stond. Alleen Leo kon erbij.

In de klaslokalen trokken we alle laatjes open. Dat voelde vreemd. Alsof we Facebookprikborden van onbekenden bekeken: geoorloofd, toch onbehoorlijk.

'Je gluurt toch een beetje in het leven van zo'n kind,' zei Barry. En de kinderlevens leken op elkaar. Steeds dezelfde pennen, dezelfde schriftjes en dezelfde voorgevulde rits-etuis met liniaal, potlood, puntenslijper en een notitieblokje te klein om er iets in te schrijven.

In een van de laatjes vond ik een dikke roze agenda. Hij was van een Melissa, las ik in de personalia: 'groene ogen, groep 4b, 7 jaar'. Zeven. Een leeftijd waarop oogkleur er nog toe doet. Maar ook een leeftijd waarop je nog geen huiswerk of belangrijke afspraken hebt. De agenda was dan

ook vrij leeg, al had Melissa duidelijk haar best gedaan toch wat dingen voor op de paarse bladzijden met bloemmotief te verzinnen. In het lesrooster had ze bij vrijdag ‘zwemles’ geschreven, en ook op de pagina’s met wekdagen had ze voor de rest van het jaar bij iedere vrijdag ‘zwemmen’ gezet. Verder stonden er dingen als ‘misschien bij Caro spelen’, ‘Zwart-witje jarig’, ‘vier uur Habbohotel inchecken’, ‘misschien naar oma’. Blijkbaar behoorde een volle agenda tot Melissa’s verlangens. Later, als ze er eenmaal echt eentje heeft, valt het natuurlijk tegen: al die dagen vol afspraken. Misschien zal ze klagen dat ze nooit eens tijd heeft om een appeltaart te maken. Haar roze agenda uit groep vier zal ze tegen die tijd zijn vergeten. Als Melissa er tenminste nog is.

‘Check dit!’ riep Joeri. ‘Deze heb ik nog niet.’

Hij haalde vier plastic tolletjes uit een laatje. Tolletjes met kartelrandjes, het leken kleine cirkelzaagjes.

‘Wat zijn dat?’ vroeg Leo.

‘Beyblades! Je kan er mee battelen en deze zijn heel veel punten waard.’

‘Leg maar terug, lieverd,’ zei Natalie.

‘Waarom?’ vroeg Joeri.

‘Ze zijn van een ander jongetje.’

‘Maar die is er niet.’

‘Maakt niet uit.’

Zuchtend stopte Joeri de tolletjes terug in het laatje. Ik stond nog steeds met de roze agenda in mijn handen. Toen ik zag dat Joeri naar me keek, legde ik hem vlug op een tafeltje.

Later die middag vonden we een gymtas, achtergelaten aan een kapstok op de gang. Kaspar keek erin. ‘Niks eetbaars. Alleen schoenen en een handdoek.’

‘Een handdoek!’ gilte Natalie. ‘Die moeten we hebben!’

Natalie en Joeri hebben zich de afgelopen dagen afgedroogd met het rode tafellaken. Soms was dat nog nat wanneer ze er ’s nachts onder lagen.

‘Alstublieft, mevrouw,’ zei Kaspar. Hij gooide de handdoek naar Natalie: ‘Volgens mij is hij nog schoon ook. Jongens douchen nooit.’

Joeri keek zijn moeder boos aan: ‘Nou nemen jij en meester Kaspar ook iets wat niet van jullie is.’

‘Ja,’ zei Natalie, ‘maar dit hebben we echt nodig.’

‘Ik had die Blades ook echt nodig!’

‘En nou ophouden,’ siste Natalie. Ze sloeg de handdoek met een zwaai om haar nek en vlagde daarmee de discussie af.

Willekeur, dacht ik. Om met onszelf te kunnen leven, noemen we willekeur soms zomaar noodzaak. We doen het vast vaker dan we zelf doorhebben. Waarschijnlijk de hele dag door.

‘Ik ga even naar de wc,’ zei ik.

Terwijl de anderen de gang afstruinden, liep ik het lokaal van groep 4b weer binnen. Ik pakte de roze agenda van het tafeltje en stopte hem vlug in mijn vuilniszak.

Onze tocht eindigde in de keuken. Daar waren we eerder geweest. De eerste dagen hebben we de koelkast leeggehaald en het brood opgegeten. We wisten dat er meer voedsel lag, maar niet precies hoeveel.

De keuken zit op de tweede. Naar Frans voorbeeld serverden ze hier warm eten tussen de middag; iets wat de directeur had bedacht in de tijd dat ‘van het land’ in de mode was. Sommige ouders schijnen deze school er speciaal op

te hebben uitgekozen. Alleen: veel kinderen eten liever niet warm overdag. Dus nam het aantal overblijvers snel af en werd een van de twee koks binnen een jaar ontslagen.

‘Ik haal Joeri ook gewoon op tussen de middag,’ had Natalie me verteld. ‘Zie ik hem nog eens. En een boterham smeren is makkelijk met m’n werk te combineren.’ Daarna vertelde ze dat ze via een eigen webshop zelfbewerkte laptop- en iPad-hoezen verkocht. De zaken gingen goed, zeker sinds een van deze skins – die met de tulp in de vorm van een handgranaat – in een vrouwenblad had gestaan. Ik weet nog dat ik vroeg hoeveel ze hiermee verdiende, hoeveel tijd ze eraan kwijt was en hoelang het duurde voor ze één hoes bewerkt had.

Het was ons laatste gesprek voor de knal. Daarna hebben we het niet meer over laptophoezen gehad.

Kaspar trok de keukenkastjes een voor een open. We keken ernaar alsof hij een kerstpakket uitpakte en niemand wilde iets missen.

We vonden vier pakken rijst. Vier zakken pasta, een doosje lasagnevellen. Nog een pak rijst. Tomatenspuree, ketjap. En een gemberwortel, op het aanrecht.

In mijn hoofd begon ik te rekenen: zeven personen, negen pakken, vier vellen.

Natalie vroeg: ‘Hoelang kunnen we hiervan eten?’

‘Hangt ervan af hoe groot de porties zijn,’ zei Leo.

Kaspar legde de gemberwortel in zijn handpalm, alsof hij hem wilde wegen.

We leegden onze vuilniszakken, legden al het gevonden voedsel in de keukenkastjes.

Een paar liga-koeken, wat boterhammen, twee appels, een banaan, een halfleeg flesje AA-drink.

‘Mag ik er één?’ Joeri wees op een zakje M&M’s dat Kaylem in een kastje wilde leggen.

‘You want this?’ Kaylem hield het zakje nu omhoog; voorzichtig, tussen de nagels van zijn duim en wijsvinger, alsof het een archeologische opgraving was.

‘Alsjeblieft?’ deed Joeri. Hij keek naar Natalie. En Natalie naar ons.

‘Ik denk dat we die wel kunnen verdelen,’ zei Leo.

Hij scheurde het zakje open en schudde het leeg in een bakje.

‘Zes komma drie stuks per persoon,’ zei Joeri. Leo lachte: ‘O ja. Dat weet jij natuurlijk.’ Joeri knikte trots. We namen ieder zes M&M’s en aten ze meteen op.

‘Kijk jij altijd welke kleur je M&M is voor je hem in je mond stopt?’ fluisterde Leo naast me.

‘Hoezo? Deed ik dat net?’

‘Ja,’ zei Leo. ‘Dat deed je.’

‘O. Doe jij dat dan niet?’

‘Blijkbaar niet. Want ik keek hoe jij het deed.’

Leo legde zijn hand op mijn rug. Hij wreef.

De wijn dronken we ’s avonds. In de gymzaal, op de grond. Kaylem hoefde niet, er was nu precies één koffiekopje bordeaux per persoon. De alcohol op onze lege magen deed ons praten.

‘Ik wilde het leger in, maar toen ik werd afgekeurd op mijn ogen werd het toch de pabo. Achteraf gezien ben ik blij. Het leger is toch vooral wachten en wachten is niets voor mij.’

‘Ik kom uit Utrecht maar heb heel lang in Apeldoorn gewoond want mijn vriend had daar een manege. Ex-vriend, bedoel ik.’

‘Eerst Sociologie en daarna een master Research en Redactie.’

‘North Dakota was een levensverrijkende ervaring, alleen een beetje koud misschien.’

‘Ik wilde het niet. Maar ja. Toen werd ik toch weer verliefd.’

Hadden mensen ons zo gehoord – mensen in een parallelle wereld waarin alles er nog is – dan hadden ze misschien gedacht dat dit een eetfeestje was. Een feestje waar iedereen de gastheer kent maar niet elkaar. Leo had dan waarschijnlijk die gastheer geleken. Hij was degene die de liga’s brak. Degene die de wijn schonk. Degene die de vragen stelde. En waarschijnlijk ook degene die we het liefst onze verhalen vertelden.

Barry vertelde over zijn nieuwe vlam: kun je niet mét je geliefde praten, dan is óver je geliefde praten het beste alternatief.

Ze hadden elkaar leren kennen op een bruiloft, maar nadat ze de hele avond leuk hadden gepraat, was Jeroen opeens weggegaan, en toen hij vervolgens niet reageerde op een WhatsApp-bericht dacht Barry: Laat maar. Maar twee dagen later stuurde Jeroen opeens een vriendschapverzoek via Facebook, en toen Barry hem had toegevoegd, likete Jeroen een vakantiefoto van drie jaar geleden, wat betekende dat hij een relatief oud album helemaal had doorgekeken. ‘Dus DM’de ik hem of hij woensdag wilde afspreken,’ zei Barry. ‘Hij kon niet. Maar die dinsdag daarop wel.’ Details die alleen een verliefde vermeldt.

Ik kende ze al, die details. Lunchpauzes lang had ik Barry geadviseerd over sms'jes, de juiste tweedede tekleding en wel of niet meteen nog een keer afspreken. Waarschijnlijk wist ik – zijn collega – meer van de aanloop naar Barry's nieuwe liefde dan zijn vrienden. Maar gisteren, op de grond in de gymzaal, omringd door mensen die ik nauwelijks kende, wilde ik alles opnieuw horen. Elk afspraakje, elk onbeantwoorde WhatsAppje, alle dronken misverstanden in de eerste weken, en alle grapjes die Barry over die misverstanden maakte. Het was niet nieuw of verrassend. Maar wel het fijnste wat ik in dagen gehoord had.

Soms vertaalde Leo iets voor Kaylem. Daarna praatten we dan even Engels. Al vervielen we na een paar zinnen steeds weer in het Nederlands. We waren moe, consequent zijn kost energie. Kaylem leek het niet erg te vinden. Soms vraag ik me af of hij ons niet gewoon verstaat. Ik weet niet of iemand hem dat al heeft gevraagd.

Het was Kaspar die als eerste aankondigde te gaan slapen.

'Ja,' zei Leo. Hij keek naar de lege fles wijn. 'Laten we allemaal maar naar bed gaan.'

'Dat hoeft nou ook weer niet,' zei Kaspar.

'Ik ben op zich ook best moe,' mompelde Barry.

De eerste nachten hielden we al onze kleren aan. Nu slapen we allemaal in één kledingstuk dat we overdag niet dragen. Ik in mijn hemd, Natalie in haar omslagvest, Kaspar in het t-shirt dat hij onder zijn overhemd aanhad. Dat is koud. Dus laten we 's nachts de verwarming aan in de gymzaal. Ter compensatie hebben we de radiatoren op de gang juist uitgedraaid. Misschien hebben we de komende tijd onbeperkt

elektriciteit. Maar misschien ook niet.

Het was dus koud toen ik gisteravond naar de toiletten liep. Koud en donker. Ik struikelde over een tas, stootte mijn knie tegen een tafeltje. Terwijl ik over mijn zere been wreef, zag ik wat. In het middelste lokaal, vlak bij het raam, flikkerde iets. Een blauwig schijnsel dat de hele muur verlichtte: ik zag een rij papieren poppetjes hangen. Armen en benen van muizentrappetjes. De poppetjes lachten.

‘Hallo?’

Voorzichtig stapte ik naar binnen.

‘Hallo?’

Er was niemand in het lokaal. Ik liep naar de plek waar het licht vandaan kwam, hoorde gezoem en geratel. De pc. Natuurlijk: het veel te felle lampje van de slaapstand.

In het begin stonden de computers constant aan. Elk halfuur checkten we of internet het al weer deed, steeds tevergeefs. Tot Leo zei: ‘Op deze manier hebben we iedere twintig minuten een teleurstelling te verwerken. Misschien is het rustiger als we de computers soms ook even uitzetten.’ We spraken af drie keer per dag een computer aan te doen. Blijkbaar vond een van ons dat niet vaak genoeg.

Ik schoof de muis op en neer. Het scherm schoot aan, ik tikte een ‘n’ in de zoekbalk. De browser kwam meteen met de juiste suggestie: nu.nl, de site die we na de knal het meest bekeken.

Server niet gevonden. Controleer uw netwerkverbinding als u geen enkele pagina kunt laden.

Gedachteloos rolde ik mijn stoel naar achteren. Toen ik merkte dat ik bijna de gordijnen raakte, schoof ik vlug terug.

Sinds de instructies hadden we de gordijnen niet meer

opengeschoven, waren we überhaupt niet te dicht bij de ramen gekomen.

Maar nu had ik een volle kop wijn op.

Ik stond op, liep naar het raam en raakte voorzichtig de witte gordijnstof aan.

Er gebeurde niets.

Ik pakte het gordijn aan de zijkant vast, schoof het een stukje opzij, en keek.

Luxaflex.

Ik wurmde mijn duim en wijsvinger tussen twee jaloezieën en duwde die uit elkaar.

Nog steeds niets, alleen het donker.

Langzaam boog ik naar voren om te zien wat er in het donker was.

Toen klonk er een klap.

Geschrokken liet ik de luxaflex los. Even staarde ik naar het dichtgevalle gordijn, daarna keek ik naar de grond. De contouren van een bloempot. Het ding moest van de vensterbank gevallen zijn. Ik hurkte, probeerde de aarde terug in de pot te stoppen. De aarde was vochtig. Had iemand de planten water gegeven?

Ik kwam te snel overeind: het lokaal draaide. Om niet te vallen greep ik een tafeltje.

‘O!’

‘Jezus.’

‘Sorry.’

‘Ik schrok.’

Natalie stond pal voor me. Het was nog steeds donker, ik herkende haar aan haar stem, zij zag mij in het licht van het beeldscherm.

‘Ik dacht,’ zei Natalie, ‘ik dacht: Ik kom het toch nog even proberen.’ Ik zag haar vaag bewegen, waarschijnlijk wees ze op de pc.

‘En jij dacht dus hetzelfde.’

Ik schudde mijn hoofd: ‘Nee, dat was het niet. Ik zag het licht, en ik –’

‘O ja,’ zei Natalie.

Ze dacht dat ik loog. Het leek me beter dat Natalie dacht dat ik de waarheid sprak. Het gaat er niet om wat je doet. Het gaat erom wat mensen geloven dat je doet.

Dus zei ik: ‘Weet je: je hebt gewoon gelijk. Ik wilde ook checken of internet het al weer deed. Maar nee.’

‘Echt niet?’

Natalie ging achter de computer zitten, greep de muis en klikte op reload.

Server niet gevonden. Controleer uw netwerkverbinding als u geen enkele pagina kunt laden.

‘Verdomme!’ Nu pas zag ik haar gezicht. Haar ogen waren rood. Van de wijn en van de vermoeidheid, dacht ik.

‘Stom hè?’ zei ik.

Maar Natalie schudde haar hoofd: ‘Ik snap jou niet. Ik snap jullie allemaal niet.’

Ze staaarde nog steeds naar het scherm. Haar kin begon nu te rimpelen en haar mondhoeken trilden. Ik legde mijn hand op haar schouder, kneep zachtjes. Voelde haar rillen.

Met een ruk draaide Natalie zich om. ‘Jullie zijn allemaal zo rustig!’ riep ze. ‘Hoe kunnen jullie allemaal zo rustig zijn?’

‘Ik weet niet of we rustig zijn.’ Ik keek nu recht in Natalies betraande gezicht. ‘Misschien doen we elkaar gewoon een beetje na...’

Opnieuw schudde Natalie haar hoofd: ‘We zitten opeens wijntjes te doen en te keuvelen alsof er niets aan de hand is, terwijl... jezus, wie weet hoelang we hier nog zitten en we hebben hartstikke weinig eten.’

‘Ja,’ zei ik voorzichtig, ‘ja, dat is ook zo. Maar daar kunnen we het toch ook weer niet de héle tijd over hebben? Soms is het fijn om ergens anders over te praten. Toch?’

Natalie ademde diep in. Haalde haar neus op en wreef met de rug van haar handen langs haar wangen. Haar lange nagels glommen in het computerlicht. De lak was gaan bladderen.

‘Ja,’ zei Natalie. ‘Ik weet het. Sorry. Wat het gewoon is... als ik Barry zo hoor praten over zijn vriend, dan denk ik aan Erik. En aan hoe erg ik het vind dat hij hier niet is. En dat ik hem mis.’

‘Dat snap ik,’ zei ik. ‘Dat snap ik helemaal. En Erik mist jou vast ook.’

‘Ja,’ zei Natalie, haar stem trilde, ‘als hij er nog...’

Ik sloeg een arm om Natalies schokkende schouders.

‘Sorry hoor,’ zei ze.

‘Geeft niets.’

Ik drukte Natalie nu tegen me aan, zij duwde haar gezicht meteen in mijn haar.

Ik liet haar, ik begreep het. Zelf heb ik de afgelopen dagen mijn gezicht ook vaak in het haar van een ander willen begraven.

Ik snoof: de geur van Natalies parfum. Chanel, uit een tasflacon. Ze spuit het nog elke ochtend op.

‘Mis jij dan niemand?’ fluisterde Natalie.

‘Jawel,’ zei ik. ‘Mijn vrienden. Maar ik probeer niet aan ze

te denken. Dan bestaan ze niet. En wat niet bestaat kun je ook niet missen.'

'Nou,' fluisterde Natalie, 'bij mij werkt het zo niet.'

Zo bleven we een tijdje zitten. We zwegen en ik aaide Natalies haar, liet haar blonde lokken door mijn vingers gaan. Snoof haar parfum nog een keer op.

En daarna nog een keer.

Veel mensen zien zwarte vlekjes wanneer ze naar een witte muur kijken. Kleine beschadigingen van het netvlies zijn dat. In het dagelijks leven vallen ze niet op; dan verdwijnen ze in de zwarte gordijnen of in het donkere hesje van een caissière. Maar er zijn mensen die, wanneer ze de vlekjes ontdekken, er écht op gaan letten. Zij blijven ze de hele dag zien: als glitters in een sneeuwbol dwarrelen ze door hun wereld. Die mensen worden onrustig, willen naar een oogdokter. 'De vlekjes verdwijnen vanzelf,' zegt die. Maar de vlekjes blijven, je kunt hooguit proberen er niet naar te kijken. Wat je niet ziet, bestaat nog steeds. Het kan je alleen geen pijn meer doen.

Ik heb lang gedacht dat leven niets anders was dan het negeren van zwarte vlekjes. Maar toen ik gisteravond op mijn mat lag, dacht ik aan wat Natalie gezegd had. 'Zo werkt het bij mij niet.' Wat als het bij mij zo ook niet werkte? Ook daar probeerde ik niet aan te denken.

Ik trok mijn tafellaken over me heen, al wist ik dat ik niet snel zou slapen. Het was warm in de gymzaal, het glas in de deur naar de gang was beslagen. Ik draaide me een paar keer om. En voelde toen de roze agenda onder mijn mat. Met m'n rug naar de rest bladerde ik naar afgelopen zondag. Daar